

sai is különböző értékűek. Ezzel szemben nélkülözük azokat az újabb nyelvélektani alapvetéseket, amelyek például egy *Weisgerber* (Muttersprache und Geistesbildung, Das Problem der inneren Sprachform und seine Bedeutung für die deutsche Sprache), vagy *Schmidt—Rohr* (Die Sprache als Bildnerin der Völker), vagy *Linde E.* (Geistesbildung durch Sprachbildung) munkáiban jutnak kifejezésre. Így azután belecsúsznak a munkába olyan tévedések, amelyek a modern nyelvélektanban tisztázva vannak; hogy csak egyet említsünk, a nyelv külső és belső alakjának magyarázata. A szerző azt mondja (13. l.): „A beszéd és a nyelv elnevezés — hála a magyar nyelv kitűnő kifejezőképességének — a nyelvtudományban általánossá vált külső és belső nyelvalakot jelöli.“ Ez tévedés, mert igaz, hogy a beszéd a nyelvnek érzékelhető, pszichofiziológiai megnyilatkozása, de amikor a nyelvtudományban a nyelv külső és belső alakjáról beszélünk, akkor nem a nyelv funkciójára, nem az izommozgás révén megnyilatkozó beszédre gondolunk, hanem a nyelvnek mint tiszta lélektani valóságnak hang- és alakotani formáira, ezek alkotják a nyelv külső alakját; belső alakja pedig nem más, mint a szók, kifejezések jelentéstartalmának összessége és szintaktikus szerkezete.

A munka különböző fejezetei foglalkoznak a természetes és mesterséges nyelvtanulás lelki folyamatával, a mondatnak, a szónak és hangnak a nyelvtanulásban való lélektani jelentőségével és szerepével. Az egyes fejezetek címei azonban néha oly szerencsétlenül vannak fogalmazva, hogy nem tűnik ki belőlük, miről is van bennük szó. Így például az egyik fejezet címe „A kiejtés“ (38. l), de nem a kiejtésről, hanem a hang lélektani jelentőségéről és szerepéről van benne szó. Ezek a fejezetek sok érdekes és értékes fejtegetést tartalmaznak, de inkább elméleti jellegűek, a gyakorlati ember számára nem sokat mondanak. A gyakorlati vonatkozású fejtegetések nincsenek kellőképpen kidomborítva. Kívánatos lett volna minden fejezet végén összefoglalni, hogy a nyelvélektani megállapítások folytán mi az, ami a gyakorlat számára irányadó lehet. Mert minden nyelvélektani kutatásnak a módszer szempontjából csak az lehet a célja, hogy a gyakorlat számára megállapítsa az egyedül helyes oktatás menetét.

Vannak véleményünk szerint olyan fejezetek is, mint például „A nyelvtanár személyisége“ vagy „A modern nyelvtanítás célja“, amelyek kiütöknének a munka kereteiből, nincsenek a címben foglalt témával összhangban. Mindezekről eltekintve meg kell állapítanunk, hogy ez a nagy újszerűtetről tanúszkodó munka igyekszik egy tudományosan megalapozott nyelvtanítástan számára adatokat szolgáltatni, és reményt nyújt arra, hogy a lelkes szerző e téren nemcsak az elméleti, hanem a gyakorlati oktató számára is értékes munkát fog alkotni.

*Lux Gyula.*

**Márosi Máday István dr.:** Az egyke-kérdés. *Benedek László dr.* előszavával. Kny. a Gyermekevédelem 1935-i 1—3. számából. Budapest, 1935. 38. lap.

E tanulmány inkább szociológiai, mint pedagógiai jellegű, viszont a kérdés, melyet tárgyal, annyira fontos, hogy mindenkinek foglalkoznia kell vele, akinek szívbeli ügye népünk és nemzetünk fennmaradása, jövője.

Ime néhány megállapítása: „Halálozási arányszámunk olyan kedvezőtlen, hogy a gyermekeknek 46%-a elhal, mielőtt házasságra léphetne. Ezért a népesség fenntartására családonkint legalább négy gyermekre van nálunk szükség“. Idézi Kovács Alajost, aki szerint ha az egyke divatja általánossá válnék, 25—30 év alatt felényire csökkenne a népesség s újabb emberöltő alatt negyedére. Szól az egyke okairól, s ezek közt említi a nevelési okot is: nevelésünk úgyszólván teljesen kirekeszti mind a tanítás, mind a társalgás tárgyai közül mindazt, ami a családi életnek alapja és lényege (24. l.). A veszedelem elhárításának eszközei közül kiemeljük a pedagógust legközelebről érdeklő művelődéspolitikai orvosszereket: „1. Általános nevelési reformok; 2. a nőnevelés gyökeres reformja; 3. külön családnevelési iskolák vagy tanfolyamok; 4. egyházi missziós munka, különösen családi, női, ifjúsági körökben; 5. népművelési munka különösen falun és tanyán, éspedig leventéknél, dalárdákban, kézimunkatanfolyamokon, falujáró orvosok, tanárok, diákok útján“ (29. l.).

A jól tájékoztató tanulmányból még egy gondolat: „...arra kell törekednünk, ... hogy a nevelés és a gyermekek egészségének megóvása a legnagyobb nemzeti szolgálatnak tekintessék“ (37. l.).

Trócsányi Dezső.

**Jean Hankiss: Lumière de Hongrie. Aspects de la civilisation hongroise.**  
Budapest, 1935. Vajna és Tsa kiadása. 225 lap.

A debreceni egyetemnek Európaszerte, de főképen Franciaországban jó névnek örvendő nagyműveltségű tanára kitűnő szolgálatot tett nemzetének *Lumière de Hongrie* (Magyarország ragyogása) című könyvével. Ötletes formában vezeti be a francia olvasót és a franciául tudó egyéb idegeneket, kik hazánk európai szerepe s főleg kultúrája iránt érdeklődnek, a magyarság múltjának és jelenének ismeretébe. Lehetővé teszi nekik, hogy e szellemes könyv révén a kultúra alkotásaiban nyilvánuló magyar lelket értékeljék. A könyv aránylagos rövidsége mellett is szinte hiánytalanul teljes képét adja a magyar művelődésnek. Aki szakszerűen ismeri a magyar szellemi fejlődés menetét és gazdag eredményeit, csak az látja valóban, hogy nagy tudás és hozzáértés mellett mily írói készség kellett ahhoz, hogy ez a szinte játszi könnyedséggel oktató, hangulatos, eszközeiben egyszerű, de igen hasznos munka létrejöheszen.

Hankiss műve kilenc fejezetben rajzolja meg a francia olvasóközönség részére a magyarság történeti fejlődésének, régi és művelődési sajátosságainak képét, nem szorosan vett időrendi vagy tárgyi szakaszokban, hanem a magyar sors változatos jellegét feltüntető témacsoportosításban szólván a magyar nép európai Janus-arcáról, vagyis közvetítő helyzetéről, sorsdöntő szerepéről kelet és nyugat, harc és béke között, — a magyar szentek csillagkoszorújának rajzolása közben az árpádkori magyarságról és kultúrájáról, mint a középkori kereszténység európai fellegváráról, „Diákok és könyvedvelők“ című fejezetében a középkor második felében külföldet látogató magyar diákokról s a Mátyás király udvarában élő idegen tudósokról, majd a magyar katona jellemvonásairól, európai jelentőségű hivatásáról és történetéről, a magyar pusztai irodalmi jelentőségéről s a magyar paraszt lelkületéről és észjárásáról. „Le